

Apologeter for Polens autoritære krefter

DEBATT | POLEN

Terje Einarsen, professor ved Universitetet i Bergen

I Polen er påtalemyndigheten formelt og reelt nå underlagt full politisk kontroll og styring. Det samme gjelder langt på vei den tredje statsmakt.

Selv om mange modige dommere fortsatt står imot politisk press og forfølgelse, er stillingen kritisk for rettsstaten og demokratiet. Knusingen av maktfordelingsprinsippet som demokratisk fundament har fått lite oppmerksomhet i Klassekampen, altså det helt sentrale i konflikten med EU og EMD.

Istedenfor å peke på dette nokså enkle faktum, og at EMD og EUs organer både i virkelighetsforståelse og rettsoppfatning er på linje med både polske og europeiske dommerforeningers syn – som igjen samsvarer med den polske grunnlovens krav til uavhengige domstoler – så har politisk redaktør Bjørgulv Braanen skrevet en tåkeleggende artikkel i Klassekampen 26. oktober kalt «Ny strid om EU-rett».

Braanen forsøker her å forklare konflikten mellom EU og Polen. Man skulle tro at Braanen hadde kollokvert med professor Janne H. Matlary, som skrev en liknende kronikk i Dagens Næringsliv (30. oktober). Begge artikler har det til felles at de byr på rettslige skinnspørsmål og utenomstakk. De unngår konfliktenes kjerne – PiS-regimets systematiske, urettmessige og brutale angrep på den tredje statsmakt. Dermed fremstår Klassekampen som apologet for autoritære krefter.

EU er berettiget til proporsjonale mottiltak, inkludert å fryse økonomisk støtte, når Polen bryter med grunnforutsetningene for traktatsamarbeidet.

Det samme gjelder for Norges del: Vi er ikke forpliktet til å overføre en eneste krone til polske myndigheter, fordi Polen har grovt misligholdt det rettslige fundamentet som EØS-avtalen hviler på.

En beslutning om frys setter ikke EØS-avtalen til side, men håndhever den, jevnfør Norges frys av midler til Ungarn.

Hvis Klassekampen vil ta skjeen i annen hånd som maktkritisk og faktaorientert avis, bør avisen spørre hvordan det kan ha seg at våre politikere i statsbudsjettet for 2022 utrolig nok vil belønne PiS-regimet med over 1,5 milliarder kroner for angrepene på kvinner, skeive og uavhengige dommere – uten at det foreligger noen plikt til det. Til overmål har polsk riksrevisjon avdekket systemisk korrupte trekk i den polske regjering. Kanskje noen burde minne finansministeren om ansvarlighetsloven §10?

Det gjenstår å se om Klassekampen – og andre – snart vil komme over på rett side; på rettsstatens side, uansett hvem den må forsvares mot – eventuelt også EU.

Terje.Einarsen@uib.no

Del artikkelen